

## MANUEL LILLO I USECHI

# «El gran triomf d'EL TEMPS és fer un periodisme normal»

El periodista i doctorand Manuel Lillo i Usechi (Alacant, 1988) ha convertit bona part de la història del setmanari que tenen entre les mans en una tesi doctoral, “Mil números d'EL TEMPS, el compromís de construir un país normal”. Un treball amb moltes derivades que comentem amb el seu autor.

*Entrevista de Xavier Aliaga*

**T**inc curiositat per saber com se li acut a algú d'Alacant, un entorn no precisament catalanoparlant, una tesi sobre la revista EL TEMPS.

—Jo estudie periodisme a la Universitat Miguel Hernández d'Elx. I en acabar la carrera, l'any 2011, les possibilitats de treballar eren nul·les. Llavors, faig un màster d'història contemporània a la Universitat d'Alacant i un treball final sobre la premsa en català a Alacant entre finals del XIX i la Guerra Civil. Obté matrícula d'honor i això m'engresca a fer un doctorat. La idea era ampliar aquell treball a tota la premsa del País Valencià, però el meu director de tesi, José Miguel Santacreu, em suggereix fer-la sobre la revista EL TEMPS. Em sembla una bona idea i em llance sobre els primers mil números.

—Mil números que abasten un període de temps considerable, del 1984 al

2003. Amb 1.100 pàgines de tesi doctoral...

—1.080.

—És un treball exhaustiu.

—Efectivament. El que tracte és de reflectir l'impuls de normalitat d'EL TEMPS als Països Catalans. A l'inici hi ha un suport molt important a Jordi Pujol, quan era la bandera del nacionalisme català. Però cap a 2003, quan la figura de Pujol està desgastant-se, els suports canvien. Al començament no, però amb la irrupció de la figura de Pasqual Maragall, el PSC acaba sent un partit molt respectat per la seua idea de Països Catalans i sobre la singularitat de Catalunya. El que vull demostrar és que EL TEMPS no dóna suport a cap partit en concret, sinó que tracta d'impulsar els partits polítics, i sobretot aquelles figures polítiques, que respecten la singularitat dels Països Catalans. I ací podem trobar de Convergència a Esquerra Republicana-

na o fins i tot al PP en alguns moments determinats, a través de figures com el president de les Illes entre 1995 i 1996 Cristòfol Soler, un personatge que va afavorir la normalitat del català. I a més, quan Francisco Camps pren possessió amb un discurs valencianista hi ha un editorial que li fa costat. Fins i tot l'any 1994 hi ha un editorial que assegura que José Maria Aznar podia arribar a ser un bon governant. Això està escrit. Són aspectes que demostren que EL TEMPS contribuïa a la normalitat.

—Des del punt de vista periodístic, què és el que més li ha cridat l'atenció d'aquells 1.000 números?

—És difícil. Per exemple, hi ha el suport a l'impuls catalanista als JJOO de Barcelona que es dóna des d'entitats com la Crida, liderada aleshores per Jordi Sànchez, actual president de l'ANC. Era important per assenyalar els Països Catalans al mapa, una entitat que no existia no ja a nivell polític, sinó en l'ideari col·lectiu. M'interessa també el tractament del tema del terrorisme. Determinats mitjans de la premsa espanyola, especialment *Las Provincias* o l'*ABC*, atacaven EL TEMPS acusant-lo d'afavorir ETA, la qual cosa no era certa com es pot comprovar a través dels articles i editorials. I com es va fer palès amb l'assassinat d'Ernest Lluch o de Manuel Broseta, que era un enemic declarat d'EL TEMPS. Hi havia una intenció molt clara de destruir la revista des dels mitjans afins a la dreta i també des del Govern d'Eduardo Zaplana, que retirà les subvencions concedides a EL TEMPS pel Govern socialista perquè la considerava una publicació “lesiva para los intereses de la Comunidad Valenciana”, que en deien.

—La relació institucional al País Valencià era molt diferent amb la presència del socialista Joan Lerma?

—Això, ho vaig parlar amb Joan Francesc Mira, en una entrevista que hi ha a l'inici de la tesi. Lerma era un blaver absolut. Però el PSPV-PSOE tenia un sector nacionalista que era present en molts ajuntaments. Durant el govern

de Lerma gairebé no trobes insercions publicitàries –una o dos– de la Generalitat, però sí d'ajuntaments com Alcoi i Gandia o de municipis més menuts, com Benifaió, governats per l'ala valencianista del PSPV-PSOE. Quan hi ha el tomb electoral el 1995 en favor del PP, desapareix tota la publicitat institucional. No es tracta de fer victimisme, era així: el PP no tenia gens d'interès en la normalització del valencià, tan sols volien una presència residual i folklorica.

—**L'àmbit d'actuació d'EL TEMPS el fa un mitjà de comunicació únic?**

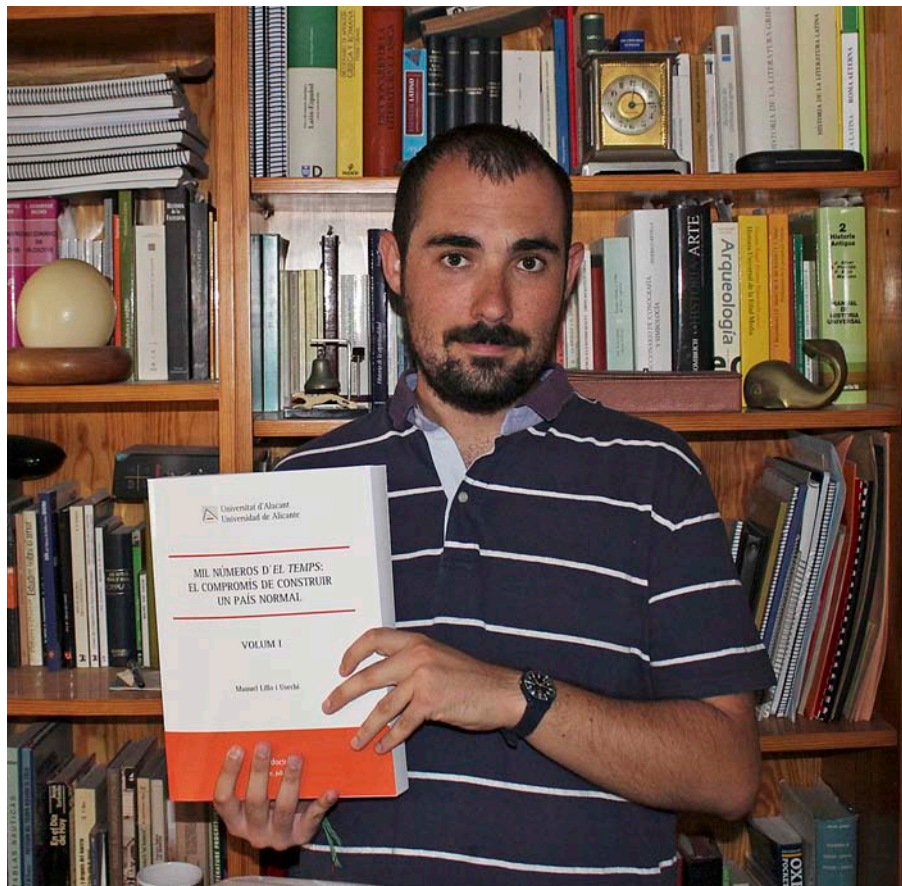
—I tant. I inèdit fins que va eixir. Un mitjà de comunicació adreçat a tots els Països Catalans i editat des de València era una cosa inèdita. I partia de la seriositat: la premsa en català al País Valencià havia estat quasi sempre satírica fins a la Guerra Civil. EL TEMPS imposa una seriositat i tracta d'assolir una normalitat. I es pren una decisió molt important per tal que tot el que es feia per als Països Catalans i en català no es fera sols des de Barcelona.

—**La revista ha estat un planter de grans periodistes. Com definiria el periodisme que feia EL TEMPS en aquell període?**

—Era molt singular, perquè es dirigia a un país que no era normal i a una població que reconeixia aquell país d'una manera molt minoritària. I amb aquestes eines es feia un periodisme el més normal possible. No era habitual en la premsa de militància fer un periodisme tan genèric. El que es podia esperar d'EL TEMPS era adreçar-se a un públic militant, amb una senyera a la coberta i una mena de periodisme molt més polític. En comptes de fer això, es fa un setmanari d'informació general, que no sols parlava de política –tot i que la política ocupa el gruix de la informació– sinó de cultura, d'economia, d'esports en algunes ocasions... EL TEMPS es dirigia a un públic molt conscienciat acostumat a un periodisme molt més militant. La gent demanaria més combat. I el que rep és un periodisme molt més normal. El gran triomf d'EL TEMPS és fer un periodisme normal per a un país que no és normal.

—**A més dels periodistes, hi ha en EL TEMPS les seues rúbriques, els grans col·laboradors d'opinió. Què o qui en destacaria d'aquell planter?**

—Evidentment, Joan Francesc Mira, que encara continua. També es des-



tacable la presència de Joan Fuster en els primers números, tot i que va durar poc, potser perquè se sentia massa protagonista del moviment i volia apartar-se, que el catalanisme no fóra únicament ell. Però a mi m'ha impressionat especialment Ramon Barnils, una persona que formava part d'aquesta normalitat i a qui li era tot una mica igual: un editorial podia dir "blanc" i Barnils, tres pàgines després, deia "negre". Era un home molt singular, que tenia una habilitat especial per explicar-se en sis línies, d'erigir-se en flagell i dir les coses molt clares. És molt interessant llegir les seues columnes i, de fet, és constantment citat a la tesi. Fou una de les primeres persones descaradament independentistes, en un moment en què aquella posició no era tan descaradament corroborada des del periodisme. També en destacaria Valentí Puig, que fou molts anys columnista d'EL TEMPS malgrat fer costat a José María Aznar i al PP i a la seua ideologia unionista. Això diu molt en favor de la normalitat i la pluralitat d'EL TEMPS: no m'imagino l'ABC perme-

tent una columna fixa d'una persona amb un pensament tan contrari a la línia editorial.

—**La tesi parla de la intenció d'EL TEMPS de construir un país normal. Creu que la revista hi ha contribuït efectivament?**

—Crec que sí. Les intencions d'Eliseu Climent i dels promotors d'EL TEMPS potser eren més ambicioses del que tenim ara als Països Catalans. Però sense elements com EL TEMPS no és que el país no seria normal, que no ho és, directament no existiria. La revista és una manera de vertebrar a través d'un element fonamental com és la premsa.

—**Com ha estat el procés de redacció de la tesi?**

—Vaig començar molt lentament, el 2013, perquè feia de cambrer i era complicat. Seriosament, hi vaig estar treballant des de febrer de 2014 fins a juny del 2016. I gran part de la tesi l'he escrita a Holanda, a Utrecht, on vaig viure gairebé any i mig.

—**El dia abans de publicar-se l'entrevista vostè llegirà la tesi. Molta sort.**

—Gràcies! •